Jaarplan van de Rechtspraak 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord

2016 is wederom een jaar vol uitdagingen voor de Rechtspraak. In de eerste plaats staan we, zoals elk jaar, natuurlijk ‘gewoon’ weer voor de taak om circa 1,8 miljoen rechtszaken rechtvaardig, tijdig en deskundig af te doen. Rechtspraak maakt immers samen leven mogelijk.

Maar terwijl de verkoop gewoon door gaat, wordt de winkel ook verbouwd. In 2016 vinden de eerste grote opleveringen plaats in het programma Kwaliteit en Innovatie. Naar verwachting gaat het parlement in de eerste helft van 2016 akkoord met de wetgeving die digitaal procederen in bestuursrecht en civiel recht mogelijk maakt. Ook worden de procedures eenvoudiger. Na een gewenningsperiode van een half jaar, wordt digitaal procederen voor professionele partijen verplicht. De minister van Veiligheid en Justitie is verantwoordelijk voor de wetgeving, de Rechtspraak voor de automatisering en de innovatie van de procedures. Ons motto daarbij is: we kijken goed naar de fouten die elders zijn gemaakt en voeren systemen pas in als ze zich hebben bewezen.

In de tweede plaats staan we in 2016 voor de taak de vertegenwoordiging in onze organisatie effectiever en beter in te richten. Bij grote veranderingen hebben we - de Raad voor de rechtspraak, maar ook de gerechtsbestuurders - herhaaldelijk moeten vaststellen dat medewerkers het gevoel hebben dat zij niet gehoord zijn. Op papier is alles goed geregeld en doen de Rechtspraakbestuurders hun uiterste best om tegenspraak en tegenwicht te organiseren, maar in de praktijk blijkt dit niet altijd te lukken. We hebben dit lastige vraagstuk onderkend. Dit jaar gaan we actief werken aan een betere verbinding tussen bestuurders en werkvloer.

In 2016 worden ook de prijsonderhandelingen met de minister van Veiligheid en Justitie gevoerd – een derde belangrijk aandachtspunt. Elke drie jaar moeten er prijsafspraken worden gemaakt, nu voor de periode 2017-2019. We kennen in Nederland een systeem van outputfinanciering: voor elk type rechtszaak wordt een prijs overeengekomen. Elke zaak die de Rechtspraak afdoet, wordt betaald. Daarom is het in principe een goed systeem, want het garandeert dat de Rechtspraak betaald krijgt voor elke rechtszaak die zij afdoet. Hierbij moeten wel twee kanttekeningen worden geplaatst.

In de eerste plaats valt of staat het systeem met de juiste prijzen. Die moeten kostendekkend zijn en er moet niet aan worden getornd. De taakstelling oplopend tot 8,9 procent van het budget die de Rechtspraak is opgelegd door het kabinet, miskent de aard van het rechtspreken. Want een rechter kan niet dan maar een deel van het dossier niet lezen, hij kan niet dan maar een getuige minder horen, hij kan niet een moeilijke zaak in kortere tijd afdoen dan noodzakelijk is.
De tweede kanttekening bij het systeem van outputfinanciering is dat alleen de rechtszaken zelf worden gefinancierd. De Rechtspraak staat anno 2016 voor de taak een toekomstbestendige organisatie neer te zetten die niet alleen nu, maar ook in de verre toekomst nog steeds de hoeder van de rechtsstaat is. Die ook in 2050 kan zorgen voor een rechtvaardige samenleving. Daarom moet er in tijden als deze worden onderkend dat de Rechtspraak extra middelen nodig heeft.

Frits Bakker
Voorzitter van de Raad voor de rechtspraak

Inleiding

1.1 Inleiding

Het Jaarplan van de Rechtspraak 2016 is het samenvattend resultaat van alle meerjarenplannen die door de gerechten en landelijke diensten op basis van de Agenda van de Rechtspraak 2015-2018 zijn opgesteld. De afzonderlijke jaarplannen en het Jaarplan van de Rechtspraak 2016 zijn een nadere concretisering van de wijze waarop de Rechtspraak haar doelstellingen uit de Agenda van de Rechtspraak 2015-2018 wil realiseren.

Wettelijk kader
De Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') stelt conform artikel 102, lid 1 van de Wet op de Rechterlijke Organisatie ('Wet RO') jaarlijks een jaarplan voor de Rechtspraak vast. Het jaarplan geeft een omschrijving van de voorgenomen activiteiten en bevat een begroting voor het komende jaar. Op grond van de Wet RO wordt het jaarplan door de minister van VenJ vervolgens onverwijld naar de Staten-Generaal gestuurd.

1.2 Missie

De Rechtspraak staat ten dienste van de samenleving. Haar missie is als volgt:

'De Rechtspraak zorgt voor integere, tijdige en effectieve beslechting van geschillen en berechting van strafbare feiten door onafhankelijke rechters. De Rechtspraak draagt bij aan de instandhouding van de rechtsstaat en het vertrouwen van de burger in het recht.'

Ook het komende jaar zullen circa 2500 rechters en 7500 overige medewerkers aan bijna twee miljoen zaken werken.

1.3 Agenda van de Rechtspraak 2015-2018

In de Agenda van de Rechtspraak formuleert de Rechtspraak haar lange termijn ambities. Deze Agenda's hebben gewoonlijk een looptijd van 4 jaar en de vorige besloeg de periode 2011-2014.

De Visie op de rechtspraak is vastgesteld in 2010 en is sinds 2011 de basis van de Agenda's van de Rechtspraak. Om de Visie op de rechtspraak in 2020 te verwezenlijken is in 2011, via de Agenda van de Rechtspraak 2011-2014, begonnen met de uitvoering van hierop gerichte activiteiten.

In 2014 is de Agenda van de Rechtspraak voor de periode 2015-2018 vastgesteld. Drie speerpunten vormen daarin de kern. Aan elk speerpunt is een doelstelling gekoppeld. Om de doelstellingen te bereiken zijn per doelstelling 4 of 5 afspraken geformuleerd. De speerpunten en doelstellingen zijn:

Speerpunt 1: snelle rechtspraak
Doelstelling: in 2018 duren rechtszaken 40% korter dan in 2013.

Speerpunt 2: toegankelijke rechtspraak
Doelstelling: in 2018 is ten minste 70% van partijen en professionals tevreden over de begrijpelijkheid van procedures en de (digitale) toegankelijkheid van rechtspraak.

Speerpunt 3: deskundige rechtspraak
Doelstelling: de Rechtspraak stelt zich merkbaar in op de steeds complexer wordende zaken in een steeds complexere samenleving. Versterking van de deskundigheid draagt in 2018 bij aan snelle en toegankelijke rechtspraak.

In het Jaarplan van de Rechtspraak 2015 werd de constatering gedaan dat de ambities in de komende jaren en het op orde hebben van de zorg voor kwaliteit, op gespannen voet met elkaar staan. Dit wordt versterkt door de financiële situatie.

Aanleiding hiervoor was een belangrijke constatering van de Visitatiecommissie gerechten 2014. Die commissie deed in 2014 onderzoek en stelde een spanning in enerzijds zorgvuldigheid en maatwerk bieden en anderzijds het verwerken van grote aantallen zaken vast. In de afgelopen jaren is de dossier overstijgende kwaliteitszorg door grote organisatorische veranderingen onder druk komen te staan. Het gaat daarbij om aandacht voor kwaliteitsaspecten die voor de langere termijn van belang zijn, zoals vakinhoudelijk overleg, intervisie, feedback en reflectie op eigen en andermans functioneren.

In het vorige Jaarplan kondigde de Rechtspraak aan in het licht van deze spanningen keuzes te moeten maken en daartoe in 2015 een meerjarenplan op te stellen. In het Meerjarenplan van de Rechtspraak 2015-2020 (MJP) zijn de keuzes voor deze periode opgenomen. Dit MJP heeft tot grote discussie geleid. In de plannen was namelijk opgenomen om op 7 plaatsen in het land (Almelo, Alkmaar, Assen, Dordrecht, Lelystad, Maastricht en Zutphen) niet meer alle rechtszaken te doen. Deze plannen wekten veel weerstand op, zowel intern als extern.

Verbinding
Eén van de belangrijkste zaken voor 2016 is het herstellen van de onderlinge verhoudingen. De presentatie van het MJP in 2015, waarin plannen waren opgenomen om op 7 plaatsen in het land niet meer alle rechtszaken te doen, zorgde voor boze medewerkers en lokale bestuurders. Het zijn emoties die hun oorsprong hadden bij de vorige grote reorganisatie: de herziening van de gerechtelijke kaart in 2013. Daarnaast bestond het gevoel dat er niet geluisterd werd en dat er geheime agenda’s bestaan. De bestuurders van de Rechtspraak betreuren dit zeer en erkennen dat dit nooit had mogen gebeuren.

De verbinding tussen bestuurders en medewerkers moet worden hersteld. De gerechtsbestuurders en de leden van de Raad gaan in 2016 actief het gesprek in het land opzoeken om te horen hoe medewerkers denken dat de verhoudingen kunnen worden verbeterd. De sleutel ligt in verbinding zoeken op het punt van de gezamenlijke missie: het grotere verhaal, de maatschappelijke relevantie van rechtspraak, de publieke zaak, het in stand houden van de rechtsstaat.

Ook de manier waarop de professionals van de Rechtspraak worden vertegenwoordigd, wordt versterkt. Hiertoe wordt in de eerste helft van 2016 een conferentie georganiseerd waar een voorstel uit voort zal komen.

Motie Oskam
De Tweede Kamer heeft tijdens de behandeling van het begrotingsvoorstel Veiligheid en Justitie de motie van het lid Oskam c.s.i aangenomen waarmee de Tweede Kamer de regering verzoekt bij de Voorjaarsnota 2016 voldoende middelen vrij te maken om de rechtbanklocaties in Almelo, Alkmaar, Assen, Dordrecht, Lelystad, Maastricht en Zutphen volwaardig open te houden zonder leegstand te financieren.

De Raad maakt zich sterk voor het terugdringen van leegstand, waarmee ook wordt geanticipeerd op verdere vermindering van de behoefte aan kantoorruimte als gevolg van de introductie van plaats- en tijdonafhankelijk werken en de digitalisering in het kader van het programma KEI. Door het inhuizen van partijen vanuit de overheid kan er een besparing worden gerealiseerd. De Raad zal daarvoor concrete voorstellen doen. Verder wordt de motie uitgevoerd door het in kaart brengen van de leegstand in de zeven betreffende arrondissementen. Per locatie wordt bezien welke mogelijkheden er zijn om de leegstand te reduceren.

Thema’s
De onderwerpen waar reeds draagvlak voor bestaat, zijn in dit jaarplan uitgewerkt. Deze onderwerpen zijn in vier thema’s ondergebracht:

1. Kwaliteit en Innovatie (KEI): investeren voor de samenleving
2. Kwaliteit, professionele standaarden en professionele ruimte
3. Leiderschap, vertegenwoordig en verbinding

4. Uniformeren en verkleinen bedrijfsvoering

In het volgende hoofdstuk is aangegeven welke activiteiten binnen deze thema's worden uitgevoerd.

Looptijd Agenda
Het ambitieniveau van de doelen uit de Agenda is hoog en in 2015 bleek dat er meer tijd nodig is om deze te realiseren. De Agenda zal daarom niet in 2018 maar in 2020 worden gerealiseerd.

In dit Jaarplan zijn de doelen en activiteiten voor 2016, afgeleid van de Agenda van de Rechtspraak, opgenomen.

1.5 Totstandkoming van het Jaarplan

Dit Jaarplan van de Rechtspraak is gebaseerd op de meerjarenplannen van de afzonderlijke gerechten, de landelijke overleggen vakinhoud (LOV's) en de landelijke diensten inclusief het bureau van de Raad. Al deze meerjarenplannen dragen bij aan het realiseren van de in de Agenda van de Rechtspraak vastgelegde doelstellingen. Aan de voorbereiding en implementatie van Kwaliteit en Innovatie (KEI) wordt op een programmatische wijze invulling gegeven.

1.6 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt aan de hand van de doelstellingen uit de Agenda van de Rechtspraak aangegeven welke inspanningen in 2016 worden geleverd. In hoofdstuk 3 volgen daarna de randvoorwaarden met een risicoparagraaf en de instroom en financiën zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

2. Snelle, toegankelijke en deskundige rechtspraak

De Rechtspraak stelt zich met de Agenda drie doelen om aan te kunnen blijven sluiten bij de behoeften van en problemen in de samenleving: snelle, toegankelijke en deskundige rechtspraak.

Snel
De Rechtspraak wil aansluiten op de behoeften die de samenleving heeft aan een snelle afhandeling van rechtszaken. Over de tijd dat een rechtszaak duurt – de doorlooptijd – moet onder partijen en professionals tevredenheid bestaan. Samen met hen die werken aan rechtszaken gaat de Rechtspraak procedures door vereenvoudiging en digitalisering zo inrichten dat de doorlooptijd met 40% wordt verkort.

Toegankelijk
Toegankelijkheid gaat over de begrijpelijkheid van procedures en de digitale toegankelijkheid van rechtspraak. Maar ook over een goede fysieke toegankelijkheid bereikbaarheid van gerechtsgebouwen. Ook de wijze waarop met de Rechtspraak kan worden gecommuniceerd – via internet, de telefoon of in persoon – dient bij te dragen aan toegankelijke rechtspraak. Verder wordt toegankelijke rechtspraak gerealiseerd door te werken met processen en procedures die niet onnodig complex zijn en door onze uitspraken in heldere begrijpelijke taal te formuleren.

Deskundig
De Rechtspraak werkt systematisch aan de aansluiting van haar deskundigheid bij de vraag vanuit de samenleving. Die aansluiting wordt gezocht in de wijze van behandeling van iedere zaak: snelheid waar het kan, maatwerk waar dat nodig is. De deskundigheid wordt bevorderd door uitbouw van specialisatie. Op specialistische rechtsgebieden zorgen we voor voldoende specialistische capaciteit, waar nodig met inzet van multidisciplinaire deskundigheid. De Rechtspraak zal de deskundigheid van rechters en juridisch medewerkers versterken en borgen doordat rechters gezamenlijk professionele standaarden vaststellen. Ten slotte wordt blijvend geïnvesteerd in opleidingen, jurisprudentieoverleg en intervisie. Bij dit alles zijn de kernwaarden onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit leidend.

Vier thema's
In de komende jaren worden de beoogde veranderingen en bijbehorende activiteiten in vier thema's ondergebracht.

1. Kwaliteit en Innovatie (KEI): investeren voor de samenleving
2. Kwaliteit, professionele standaarden en professionele ruimte
3. Leiderschap, vertegenwoordig en verbinding
4. Uniformeren en verkleinen bedrijfsvoering

In 2016 worden de volgende activiteiten in deze thema's ondernomen.

2.1 KEI: Investeren voor de samenleving

Om rechtspraak sneller en toegankelijker te laten zijn worden procedures vereenvoudigd en gedigitaliseerd. Om dit te realiseren is in 2013 het programma KEI gestart. Dit programma faciliteert vereenvoudiging, standaardisering en digitalisering van procedures en de totstandkoming van innovaties binnen procedures. Deze nieuwe werkwijze wordt – afhankelijk van het wetgevingstraject – vanaf 2015 tot en met 2019 stapsgewijs in de gerechten ingevoerd. De Rechtspraak hecht groot belang aan het aansluiten op de behoeften die de samenleving heeft.

Procederen in de toekomst
In de toekomst beginnen procedures in het civiel- en bestuursrecht via elektronische weg. Dat betreft zowel de procedure in eerste aanleg en in hoger beroep. Procedures worden aangebracht door het indienen van een procesinleiding of beroepschrift via het webportaal: 'Mijn Rechtspraak'.

Via 'Mijn Rechtspraak' dienen de rechtzoekenden en hun procesvertegenwoordigers alle processtukken in, krijgen zij toegang tot het procesdossier en kan het verloop van de procedure worden gevolgd. Naast het webportaal wordt in een automatische systeemkoppeling voorzien, waarmee de digitale systemen van grote procespartijen zoals de IND, rechtsbijstandsverzekeraars en deurwaarders, kunnen worden gekoppeld aan het digitale systeem van de gerechten.

Het procederen langs elektronische weg wordt in het civiele en het bestuursrecht verplicht voor vrijwel alle professionele partijen, zoals advocaten, deurwaarders, bestuursorganen en rechtspersonen. Een uitzondering geldt voor natuurlijke personen (waaronder eenmanszaken) en informele verenigingen, die niet worden vertegenwoordigd door een derde die beroepsmatig rechtsbijstand verleent. Deze partijen kunnen op vrijwillige basis gebruik maken van het webportaal, maar mogen de stukken ook op papier blijven indienen. Uiteraard ontvangen deze partijen de stukken ook in papieren vorm van het gerecht waar wordt geprocedeerd. Het gerecht digitaliseert de stukken voor de andere (digitaal procederende) partijen en voor het eigen dossier, en zet de digitale stukken om in papier voor de op papier procederende burger. Voor natuurlijke personen geldt dat de digitale route naar de Rechtspraak een keuze is. Er kan nog steeds op papier worden geprocedeerd.

Activiteiten 2016
Door de vertraging in het wetgevingstraject heeft 2015 niet – zoals aanvankelijk gedacht - in het teken gestaan van de veranderingen in het bestuursrecht en civiel recht. De eerste grote implementaties staan nu gepland in 2016.

De aanpak voor de digitalisering van de civiele procedure, zoals die eerste gepland was, is aangepast. Zaakstromen worden in een andere volgorde gedigitaliseerd: handelsvorderingen in eerste aanleg, kanton, hoger beroep in handelsvorderingen en tenslotte verzoekschriftprocedures en kort geding. Aanleiding voor de aanpassing is een recente evaluatie, waaruit bleek dat de digitalisering van minder voorkomende proceshandelingen in de civiele procedure meer tijd en geld kost dan eerder was voorzien. Er moesten daarom scherpere keuzes worden gemaakt om binnen de beschikbare financiële middelen te blijven. Dit is gedaan op basis van een kosten/baten afweging.

Kantonzaken worden naar voren gehaald, omdat dit de procedure is waar de grootste opbrengsten te verwachten zijn. Door de relatief grote hoeveelheid kantonzaken levert digitalisering, met name voor proces partijen meer baten op. Deze baten worden door de aangepaste aanpak op een eerder moment gerealiseerd. Hoger beroep in handelsvorderingen en kort geding komt daarna aan de beurt.
Er is besloten om bij elke zaakstroom te starten met een pilot van vijf maanden bij één of twee gerechten, gevolgd door implementatie bij alle gerechten tegelijk. Hiermee wordt de implementatie voor met name de kentenpartners advocaten en deurwaarders overzichtelijker.

Afhankelijk van het wetgevingstraject zal de nieuwe digitale werkwijze voor wat betreft de handelsvorderingen met verplichte procesvertegenwoordiging eind 2016 worden ingevoerd. De IT hiervoor is deels al gereed. Ook de nieuwe procesbeschrijvingen zijn in concept gereed. De eerste helft van 2016 zal in het teken staan van het testen en verbeteren van het procesontwerp en de IT en de voorbereidingen op de implementatie. Bij een succesvolle pilot zal de nieuwe werkwijze – in het eerste kwartaal van 2017 - bij de andere gerechten worden geïmplementeerd.

Voor asiel- en bewaringszaken (bestuursrecht) geldt dat het vanaf februari 2016 voor advocaten mogelijk is bij alle gerechten hun zaken digitaal in te dienen en te voeren. Bij de invoering van de nieuwe wet (verwacht eind 2016) wordt de digitale werkwijze verplicht.

Binnen het Toezichtdomein wordt in 2016 de nieuwe werkwijze voor faillissementen verder verbeterd en geïmplementeerd en start de pilot en implementatie van de digitale werkwijze voor bewindszaken.

Aan de organisatieontwikkelingskant wordt er gewerkt aan de voorbereiding van het personeel op de veranderingen en de reorganisatie. In 2016 wordt er vooral gewerkt aan de voorbereiding door het ontwikkelen va kaders, tools en draaiboeken. Ook op de gebieden van communicatie, cultuurverandering en opleidingen wordt de organisatie voorbereid op de komende veranderingen.

2.2 Kwaliteit, professionele standaarden en professionele ruimte

Organisatie van kennis
Het afgelopen jaar is het project Organisatie van kennis ingericht. Het project heeft tot doel tot een nieuw ontwerp te komen voor de organisatie van kennis binnen de Rechtspraak. Het project ziet toe op een betere digitale toegankelijkheid van kennis, een betere organisatie van het aanbod van kennis en een betere afstemming tussen vraag en aanbod. Dit ziet op een uitwerking van de digitale kennisinfrastructuur, de rol van de bibliotheek daarin, de inrichting van de kennisnetwerken en de ondersteuning daarvan, de inrichting van het lokaal kennismanagement en een concretisering van de gewenste cultuurverandering op het vlak van kennisdeling en -borging.

In 2016 vindt de totstandkoming van en besluitvorming over het programmaplan plaats. Daar worden de juridische professionals en stakeholders bij betrokken. In het najaar 2016 start de implementatie. In 2019 loopt het programma af. In 2020 staat de nieuwe organisatie.

Inhoudelijke toetsing
De Rechtspraak werkt al een aantal jaren aan de ontwikkeling van een instrument voor inhoudelijke toetsing van het rechterlijk werk, om onderbouwd zicht te krijgen op de ambachtelijke[1] kwaliteit van uitspraken.

In 2016 vindt verdere doorontwikkeling van het instrumentarium voor civiele vonnissen plaats en wordt in samenspraak met de bestuursrechtspraak gestart met de ontwikkeling van een toetsingsinstrument voor de bestuursrechtelijke uitspraken.

Omvormen kwaliteitszorgsysteem
De visie op kwaliteit wordt in 2016 in lijn gebracht met de uitgangspunten van het MJP - minder regel- en controledruk, meer eigen regie en professionele ruimte – en de nieuwe focus op professionele standaarden, organisatie van kennis, kwaliteitsnormen, ambachtelijke kwaliteitstoetsing en regievoering door de rechter (in het kader van het programma KEI) . Via de uitwerking van deze thema's wordt in de praktijk opnieuw vormgegeven aan het kwaliteitszorgsysteem. De uitwerking en implementatie van de thema's loopt de gehele Agendaperiode.

De 'ruggengraat' van het kwaliteitszorgsysteem – de meetcyclus van MWO, KWO en Visitatie - blijft gehandhaafd. De frequentie van de kwaliteitsinstrumenten zijn opnieuw bekeken zodat de instrumenten beter in tijd op elkaar aansluiten en de bestuurlijke drukte verminderen. Besloten is om het MWO vanaf 2017 periodiek te herhalen met een frequentie van eenmaal per twee jaar. Het eerstvolgende KWO vindt in 2017 plaats. Na 2017 zal het KWO vierjaarlijks worden uitgevoerd. Beide instrumenten vormen op deze wijze input voor de vierjaarlijkse visitatie. De eerstvolgende visitatie is in 2018.

Professionele standaarden
De professionele standaarden zijn de codificatie van ongeschreven kwaliteitsnormen binnen de gerechten en beogen een weerslag te geven van het collectieve gevoel van vakmanschap. Deze standaarden bieden handvatten voor verdere kwaliteitsontwikkeling en deskundigheidsbevordering en worden opgesteld door de beroepsgroep. In 2014 is gestart met de ontwikkeling van de standaarden en in 2016 wordt dit gecontinueerd. De standaarden van het rechtsgebied straf worden vanaf 2016 stapsgewijs ingevoerd. Voor de andere rechtsgebieden gaat de in 2014 gestarte ontwikkeling verder.

[1] Onder de 'ambachtelijke kwaliteit van een vonnis' wordt verstaan de mate waarin een vonnis vaktechnisch goed in elkaar steekt, met name leesbaar en helder, niet te lang, consistent, en procedureel en materieelrechtelijk voldoet aan de ambtelijke eisen, terwijl het uitmondt in een overtuigende en aanvaardbare beslissing.

De kosten en opbrengsten van het werken met de standaarden worden in samenwerking tussen LOV's, PRO en Raad gemonitort. Het bureau van de Raad zal aan de hand van onafhankelijk (wetenschappelijk) onderzoek de invoering van de standaarden monitoren om een beeld te krijgen van de concrete opbrengsten en de benodigde (financiële) inspanningen.

Professionele ruimte
De Rechtspraak gaat de mogelijkheden voor het delegeren van werk, ondersteuning en zaaksdifferentiatie nader onderzoeken. In 2016 zijn de resultaten daarvan bekend en worden voorstellen tot verbetering gedaan. Enkele gerechten experimenteren reeds met gedifferentieerde zaaksbehandeling en zetten dat in 2016 voort.

Veel gerechten zullen in 2016 de werkdruk en het ziekteverzuim aanpakken. Voorbeelden van concrete activiteiten zijn de projecten "Werkdruk in balans" en de workshop "Werkdrukbeleving". Alle gerechten willen aan de slag met professionele standaarden en verwachten hier een werkdruk-verminderend of – beteugelend effect van. Daarnaast gaat er worden gestuurd op zelfsturing, meer professionele ruimte en versterking van resultaatverantwoordelijkheid. De best-practice van de rechtbank Den Haag (aanpak specifieke verzuimcategorieën en inzicht in verzuimkosten) wordt opgepakt om Rechtspraakbreed uit te venten. Het ziekteverzuim is daar onder de 3,6 procent.

Er wordt in 2016 een onderzoek gestart naar waar de regel- en controledruk kan worden teruggedrongen. De organisatie wordt betrokken bij het samenstellen van een lijst met de meest knellende regels. De top 10 die daaruit voorkomt wordt aangepakt; daarvan wordt bekeken of en op welke manier de regel kan worden afgeschaft of anders opgesteld. In elk geval wordt het gebruik van afvinklijstjes en registratieformulieren teruggebracht.

2.3 Leiderschap, vertegenwoordiging en verbinding

Versterken leiderschap
Het realiseren van het MJP vraagt om collectieve bestuurskracht en een sterk management. Zonder sterk leiderschap en een cultuur die verandering ondersteunt is de transitie niet te realiseren. In 2015 is een actieplan opgesteld ter versterking van het management. Dit plan moet een antwoord geven op de problematiek rond de positie van het management zoals die in het land wordt ervaren. Er worden tevens loopbaanpaden ontwikkeld om de kwaliteit en kwantiteit van managers en bestuurders in de toekomst te waarborgden. Er worden diverse activiteiten uitgevoerd om huidige en aanstaande bestuurders te ondersteunen en te inspireren. Hierbij valt te denken aan een collegereeks, inspiratiesessies en sessies die voortborduren op de leergang Collectieve Bestuurskracht en de leergang voor aankomend bestuurders e.o. programmamanagers.

Strategische Personeelsplanning
Een grote uitdaging is het vormgeving van de verandering als gevolg van de digitalisering van rechtspraak. Om deze grote reorganisatie te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat de organisatie kennis en inzicht heeft in haar medewerkers, zowel kwantitatief als kwalitatief. Om dit te bereiken is vanaf 2015 Strategische personeelsplanning (SPP) geleidelijk ingevoerd. In 2015 maakten alle gerechten een kwantitatieve personeelsplanning voor alle medewerkers en een potentieelscan voor de leidinggevenden. Begin 2016 wordt de potentieelscan geëvalueerd. Afhankelijk van de uitkomst daarvan wordt SPP in 2016 verder ingevoerd.

2.4 Uniformeren en verkleinen bedrijfsvoering

De Rechtspraak gaat haar bedrijfsvoering zoveel mogelijk uniformeren. Daartoe worden kwaliteitscriteria geformuleerd. Gedacht wordt aan criteria voor de samenstelling van teams, bijvoorbeeld het aantal fte personeelsadviseur op elke honderd medewerkers in een gerecht en uniforme samenstelling van teams in functies (competenties) en functieniveaus. Deze criteria worden in eerste instantie voor de HRM-teams ontwikkeld. Ook wordt door het hanteren van criteria duidelijk welke dienstverlening lokaal mag worden verwacht en welke diensten centraal via bijvoorbeeld het Landelijk Dienstencentrum voor de Rechtspraak

(LDCR) kunnen worden geleverd. Nadat voor HRM criteria zijn geformuleerd, worden ook voor andere teams binnen de bedrijfsvoering kwaliteitscriteria geformuleerd.

De Rechtspraak gaat bedrijfsvoeringstaken vanwege onvoldoende verwacht rendement op dit moment niet verder centraliseren of uitbesteden aan particulieren dan wel rijksdiensten.

Uniformering van de bedrijfsvoering, minder bureaucratie, betere beheerssystemen en het herstructureren van de huisvesting bieden ruimte voor een substantiële vermindering van de personele omvang en kosten in de PIOFACH[2]-onderdelen. De Rechtspraak gaat de PIOFACH-overhead terugbrengen van de huidige twaalf procent naar tien procent van de personele omvang van de Rechtspraak.

De activiteiten worden in 2016 gestart en in 2019 zullen de besparingen op bedrijfsvoering gerealiseerd worden.

[2] Personeel, Inkoop, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting

3. Randvoorwaarden en risico's

De vernieuwingen ten aanzien van vereenvoudigde, snellere en digitaal toegankelijke rechtspraak kunnen alleen worden bereikt door het succesvol uitvoeren van het programma KEI. Dit programma is ingezet om snelle, begrijpelijke en (digitaal) toegankelijke rechtspraak mogelijk te maken. Het programma KEI-Rechtspraak kent twee onderdelen die enerzijds zorgen voor de veranderingen op technologisch vlak (Innovatie en ICT (I&I)) en anderzijds zorgen voor de benodigde organisatieveranderingen en -ontwikkeling (O&O). Het programma zet in op het volgende.

3.1 Bouw van het digitale systeem

Om betrokkenen de gelegenheid te geven om voorafgaand aan de inwerkingtreding van de nieuwe procedure ervaring op te doen met het digitale systeem worden zgn. *pre-releases* uitgevoerd. Tijdens iedere nieuwe fase (release) worden de mogelijkheden die het nieuwe digitale systeem biedt verder uitgebreid. Dit is een van de methoden die de Rechtspraak toepast om de ontwikkeling van het digitale systeem beheersbaar te houden. De lessen die geleerd zijn bij de bouw van andere systemen binnen de overheid zijn door de Rechtspraak meegenomen.

3.2 Betrekken en informeren belanghebbenden

Alle doelgroepen die werken aan rechtszaken worden betrokken en geïnformeerd. Er is een klankbordgroep met daarin grote procespartijen (advocaten, deurwaarders en andere rechtsbijstandsverleners) waarin de gebruikerswensen van "Mijn Rechtspraak" worden besproken. In samenwerking met de Consumentenbond zijn er gebruikerspanels ingericht om burgers met de ontwerpen van "Mijn Rechtspraak" te laten werken. Daarnaast is er een klankbordgroep waarin met grote procespartijen over 'system-to-system' informatie-uitwisseling wordt gesproken. Hierin wordt gezorgd voor een goede afstemming in de koppeling tussen digitale systemen. Op bestuurlijk niveau wordt regelmatig gesproken met betrokken partijen, zoals de Nederlandse Orde van Advocaten, de Koninklijke Beroepsorganisatie voor Gerechtsdeurwaarders, de IND en het UWV.

3.3 Aanpassing wetgeving

De hiervoor genoemde veranderingen hebben een basis in verschillende wetsvoorstellen. Voor de procedure in eerste aanleg is een en ander verwoord in het voorstel tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht.
Een tweede wetsvoorstel betreft de aanpassing van de civiele wetgeving betreffende de procedure in hoger beroep en cassatie. Over beide voorstellen heeft de Raad voor de rechtspraak geadviseerd. In 2016 worden er vier (van totaal elf) belangrijke wetsvoorstellen door het parlement behandeld: de Aanpassing rechtsvordering eerste aanleg en Awb, de Rechtsvordering hoger beroep en cassatie, de Invoeringswet en de Rijksinvoeringswet.

3.4 Organisatieveranderingen

De voorgestelde wijzigingen zullen leiden tot een nieuwe werkwijze voor rechters en medewerkers van de gerechten. De nieuwe manier van werken vraagt andere competenties in gedrag, presentatie, dienstverlening en samenwerking. Ook wordt door ICT de inhoud van het werk anders. Om dit in goede banen te leiden worden landelijke procesreglementen en werkprocessenbeschrijvingen opgesteld en worden medewerkers opgeleid. De nieuwe en snellere werkwijze betekent dat er binnen de administraties en in mindere mate bij de juridische ondersteuning functies zullen vervallen. Het werk dat overblijft zal voor een deel andere vaardigheden vragen. Deze veranderingen leiden tot een reorganisatie die in 2016 zal worden ingezet.

3.5 Resultaten van KEI

De doelstellingen van het programma KEI liggen primair in het implementeren van de nieuwe werkwijzen in de zogenoemde releases. In verschillende rechtsgebieden zullen op verschillende momenten de nieuwe werkwijzen worden geïmplementeerd. In 2016 worden er releases in Bestuur en Civiel uitgevoerd. De rechtsgebieden zijn in meerdere deelgebieden opgeknipt. Release overstijgend zijn de organisatieveranderingen die nodig zijn om de nieuwe werkwijzen met succes in te voeren.

3.6 Optimale inzet van mensen en de inrichting van de organisatie

De komende jaren zal er veel van de medewerkers van de Rechtspraak gevraagd worden. Er zullen als gevolg van KEI grote veranderingen in het werk gaan plaatsvinden. Er zullen mensen de organisatie moeten verlaten en de mensen die blijven zullen op een andere manier moeten gaan werken. Mensen zullen ook langer doorwerken en ook na KEI zal de organisatie in verandering blijven. De komende jaren is het van belang om enerzijds het beste uit de mensen te halen en anderzijds de beste mensen binnen te halen. Instrumenten als Strategische Personeelsplanning, leeftijdsbewust personeelsbeleid en arbeidscommunicatie zullen zit ondersteunen.

Ook een optimale inrichting van de organisatie is een voorwaarde voor het kunnen verwezenlijken van de ambities. De bedrijfsvoering van de Rechtspraak wordt optimaler ingericht.

3.7 IT ondersteuning

Een goede en stabiele IT ondersteuning is een belangrijke basis voor de uitvoering van het werk en is van belang om de beoogde innovaties door te voeren. In 2016 zal verder beleid worden opgesteld voor Digitaal Archiveren binnen de bedrijfsvoeringskolom en Digitale Gegevensuitwisseling. Als doelstelling voor de IT kosten is in 2020 het benchmarkniveau van de overheid gesteld: 10% van de totale kosten van de rechtspraak. Kostenbesparing zal mede worden bereikt via sourcingsoplossingen, vereenvoudiging van het IT landschap en efficiënt gebruik van IT-apparatuur.

3.8 Risico's

De belangrijke risico's voor de uitvoering van dit jaarplan zijn:
1. Onvoldoende financiële middelen waardoor niet alle ambities kunnen worden waargemaakt.

Beheersing: de Rechtspraak zal blijvend aandacht vragen voor de financiële situatie. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om de kosten te verlagen.

2. Afnemende veranderingsbereidheid, in het bijzonder in relatie tot het eerste risico. Indien veranderingen onvoldoende begeleid kunnen worden door krappe financiële middelen, verlopen veranderingsprocessen moeizamer en wordt het enthousiasme voor de veranderingen minder.

Beheersing: de beoogde veranderingen worden gefaseerd ingevoerd.

3. Het programma KEI zou verdere vertraging op kunnen lopen. Hierbij gaat het enerzijds om het wetgevingstraject en anderzijds om de realisatie van de benodigde IT-voorzieningen. Ten aanzien van het IT-voortbrengingsproces zijn maatregelen getroffen, waardoor, naar huidige inschatting, het hiermee verbonden risico beperkt is. Wat betreft het wetgevingstraject is de Raad afhankelijk van actoren buiten de Rechtspraak.

Beheersing: Op basis van een tussentijds onderzoek van een extern onderzoeksbureau wordt geïnvesteerd in vier aspecten van het KEI programma: het plannen van processen, het beleggen van rollen en verantwoordelijkheden, een proactieve sturing door het programmamanagement en het vergroten van de productiviteit van het IT bedrijf.

4. Te hoge werkdruk in de gerechten. De belasting van rechters en andere medewerkers van de gerechten, maar ook van de landelijke diensten van de Rechtspraak is, zoals bekend, hier en daar zeer hoog. De veranderingsoperaties dragen enerzijds bij aan de werkdruk en lijden daar anderzijds onder.

Beheersing: de maatregelen uit het MJP waar draagvlak voor bestaat en die uitgevoerd worden, zorgen voor meer ruimte voor de professional. Dit moet bijdragen aan het terugdringen van de hoge werkdruk.

4.Instroom en financiën

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de instroomprognoses en de financiering daarvan toegelicht. De prognose van de instroom aan zaken bij de Rechtspraak is allereerst gebaseerd op beleidsneutrale prognoses (dat willen zeggen prognoses bij onveranderd beleid) met behulp van prognosemodellen. Deze worden vervolgens aangevuld met te verwachten beleidseffecten; (voorgenomen) wijzigingen in beleid, wet- en regelgeving die een substantieel effect hebben op de instroom.

De prognosemodellen zijn door het WODC en de Raad opgesteld. De prognosemodellen zijn verklaringsmodellen en houden rekening met de invloed van (regionale) maatschappelijke (economische, demografische) ontwikkelingen op de instroom van zaken bij de rechter en prognoses van economische en demografische ontwikkelingen van instanties als het Centraal Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

4.2 Instroomprognoses, werkvoorraden en doorlooptijden

De productieafspraken voor 2016 tussen de Minister van Veiligheid & Justitie en de Raad zijn conform de ontwerpbegroting van V&J opgenomen.

Tabel 1 Instroomprognose en productieafspraken met de Minister 2015 - 2016

	2015			2016	
		Gerealiseerde	Afspraak	Prognose	Afspraak
	instroom	productie	productie	instroom	productie
Totaal	**1.673.352**	**1.697.291**	**1.775.023**	**1.752.773**	**1.714.834**
Gerechtshoven					
Civiel	13.992	13.557	15.311	14.007	14.223
Straf	36.682	35.204	39.225	36.723	38.531
Belasting	5.183	4.901	5.014	5.235	4.693
Rechtbanken					
Civiel	286.008	287.639	309.395	286.167	298.186
Straf	186.149	184.117	184.182	178.235	174.032
Bestuur (excl. Vreemdelingenkamers)	50.122	51.578	50.641	50.581	50.083
Bestuur (Vreemdelingenkamers)	23.231	25.380	36.630	39.310	34.920
Kanton	1.037.382	1.061.520	1.099.921	1.108.406	1.066.311
Belasting	25.933	25.371	26.904	25.878	26.173
Bijzondere colleges					
Centrale Raad van Beroep	8.670	8.024	7.800	8.231	7.682

Vreemdelingenkamers (VK)

Sinds medio 2015 is de instroom van asielzoekers in Nederland extreem gestegen. Naar verwachting zal deze hoge instroom ook leiden tot een stijging van het aantal instromende vreemdelingenzaken bij de gerechten. In de prognosemodellen van de vreemdelingenketen wordt voor 2016 uitgegaan van een instroom en productie van ca. 40.000 asiel, reguliere en bewaringszaken. Voor 2016 is de capaciteit van de gerechten op deze gemiddeld geprognosticeerde instroom ingericht. De Raad volgt de ontwikkelingen m.b.t. asielinstroom op de voet zodat tijdig maatregelen genomen kunnen worden bij een toenemende instroom beroepen. Wat vaststaat is dat oplopende doorlooptijden bij de gerechten, naast maatschappelijke gevolgen, ook grote financiële gevolgen zal hebben. Immers, de doorstroom in de opvang zal in dat geval stagneren hetgeen - onder meer - een grote kostenpost zal opleveren.

In 2015 zijn de prijzen voor asielzaken als gevolg van invoering van de Procedurerichtlijn aangepast. In het voorjaar van 2016 zal op basis van een evaluatie bezien worden wat de uiteindelijke financiële gevolgen zijn van de invoering van de Procedurerichtlijn.

Financiën Rechtspraak

Naast de bijdrage, conform de begroting van het ministerie van Veiligheid & Justitie, ontvangt de Rechtspraak een aanvullende bijdrage van € 20 miljoen[3]. Ook ontvangt de Rechtspraak loon- en prijscompensatie.

De benodigde financiering ligt echter € 22 miljoen hoger. Dit is het gevolg van het mislopen van huisvestingsmiddelen (€ 10 miljoen) en niet gefinancierde productie (€ 6,5 miljoen). Tot slot zijn er hogere kosten als gevolg van het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) en voor het herstel van de balans tussen werkdruk en kwaliteit.

In tabel 2 zijn de genoemde bijdragen voor 2016 nader gespecificeerd.

		x € 1.000
Tabel 2 Middelen rechtspraak		**2016**
Bijdrage Veiligheid en Justitie	934.045	
Overige bijdrage van Min van V&J	31.500	
Overige opbrengsten	8.200	
Rentebaten	0	
bijdrage meer/minder werk	14.582	
Begroting 2016 V&J		**988.327**
Suppletoire begroting		
Aanvullende bijdrage V&J	20.000	
Structureel effect loon- en prijscopmpensatie	9.564	
beschikbare middelen V&J		**1.017.891**
Resultaat (verlies)	22.000	
Benodigde financieiring 2016		**1.039.891**

[3] brief V&J d.d. 20 november 2015

Herziening stelsel financiering Rijkshuisvesting

De herziening van het stelsel financiering Rijkshuisvesting zal voor kantoren per 01-01-2016 afgerond zijn, hetgeen met name voor huisvesting van de Raad aan de Kneuterdijk geldt. Voor de zo genaamde specials (waaronder alle gerechtsgebouwen) wordt de herziening per 01-01-2017 afgerond.

Die herziening betekent een nieuwe verhouding en taakverdeling tussen huisbaas Rijksvastgoedbedrijf (RVB), de Raad als huurder en de gerechten als gebruikers van de panden. Dat moet in het jaar 2016 ingeregeld worden.

Nieuw in het stelsel wordt ook het expliciet meerjarig plannen en programmeren van huisvestingsactiviteiten: bouw, verbouw, instandhouding en onderhoud. Dat meerjarig beeld komt tot stand in overleg tussen RVB, Raad en gerechten (die de relatie met hun lokale meerjarige investeringsplannen dienen te bewaken). Ook dat moet in 2016 worden vorm gegeven.

In het nieuwe stelsel worden nieuwe berekeningsgrondslagen voor de aan het RVB te betalen huur ingezet. De Raad bewaakt en beoordeelt in 2016 de rekenexercities die van invloed zijn op de centrale huisvestingsbegroting. De effecten zijn expliciet onderdeel van de prijsonderhandelingen tussen Raad en het ministerie van V&J in 2016.

Onderzoek vereenvoudiging bekostiging

In 2016 zal onderzocht worden hoe de bekostiging van de gerechten door de Raad kan worden vereenvoudigd. Dit onderzoek zal in samenspraak met de gerechten worden uitgevoerd. Na afloop van dit onderzoek zullen de uitkomsten worden vertaald in maatregelen.

Prijsonderhandelingen

In 2016 zullen het kader van het opstellen van de begroting 2017 voor de volgende prijsperiode 2017/2019 afspraken moeten worden gemaakt met de minister van Veiligheid en Justitie over de hoogte van de prijzen. Hiervoor stelt de rechtspraak een voorstel op, uitgaande van het beleid zoals dat is weergegeven in het Meerjarenplan van de Rechtspraak 2015-2020. Belangrijkste elementen daarin zijn de kosten en de opbrengsten van het programma Kwaliteit en Innovatie, het werken volgens professionele standaarden en de prijsgevolgen van nieuwe wetgeving.

Bijlage I kwaliteitscijfers

Binnen de Rechtspraak gelden kwaliteitsnormen voor:

- Permanente educatie. De norm is gemiddeld 30 opleidingsuren per jaar, c.q. een minimum van 90 uren verspreid over een termijn van drie jaar. Dit geldt voor iedere raadsheer, rechter en juridisch medewerker.
- Goede bewijsmotivering (promis). De norm is dat minimaal 50 procent van de meervoudige uitspraken in strafzaken, inclusief megazaken, volgens de Promismethode wordt afgedaan. De norm is van toepassing in de (rechtsgebieden straf van de) rechtbanken en gerechtshoven.
- Doorlooptijden. Er zijn termijnen vastgesteld per sector per zaakstype waarbinnen een normpercentage van het totaal aantal zaken moet zijn afgedaan.
- Aantal meervoudige afdoeningen (MK). Er zijn per rechtsgebied minimum percentages vastgesteld voor de meervoudige afdoening van zaken (verhouding EK/MK).
- Reflectie. Iedere raadsheer en rechter neemt volgens de norm jaarlijks deel aan een intervisie- en/of reflectietraject. De norm is ook van toepassing op de juridische medewerkers in de rechtbanken.

De Rechtspraak zal ook voor het jaar 2016 prioriteit geven aan het behalen van de normen op permanente educatie, goede bewijsmotivering en doorlooptijden. Hieronder wordt een overzicht van de normen weergegeven.

Rechtbanken	Norm
Permanente educatie – rechters	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers	100%
Reflectie – rechters	100%
Reflectie – juridisch medewerkers	100%
Aantal MK – civiel handel	10%
Aantal MK – civiel familie	3%
Aantal MK – bestuur algemeen	10%
Aantal MK – vreemdelingenkamer	5%
Aantal MK – belasting Rijk	25%
Aantal MK – straf	15%
Promis	50%
Gerechtshoven	Norm
Permanente educatie – raadsheren	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers	100%
Reflectie - raadsheren	100%
Aantal MK – belasting	90%
Aantal MK – straf	85%
Promis	50%
Bijzondere colleges -Centrale Raad van Beroep -College van Beroep voor het Bedrijfsleven	Norm
Permanente educatie – raadsheren CRvB	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers CRvB	100%
Permanente educatie – raadsheren CBb	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers CBb	100%

Normering doorlooptijden

Normering doorlooptijdnormen rechtbanken

	Civiel- handelszaken	**Norm 2016**
1	Handelszaken met verweer - norm 1	**90% ≤ 2 jaar**
	Handelszaken met verweer - norm 2	**70% ≤ 1 jaar**
2	Handelszaken zonder verweer (verstek)	**90% ≤ 6 wkn.**
3	Beëindigde faillissementen	**90% ≤ 3 jaar**
4	Handelsrekesten (vooral insolventie)	**90% ≤ 3 mnd.**
5	Kort gedingen / vovo's (inclusief familierecht)	**95% ≤ 3 mnd.**
	Civiel- familiezaken	
6	Scheidingszaken totaal (exclusief vovo's)	**95% ≤ 1 jaar**
	- waarvan op gemeenschappelijk verzoek	**95% ≤ 2 mnd.**
7	Alimentatiezaken, bijstandsverhaal	**90% ≤ 1 jaar**
8	Omgang- en gezagzaken	**85% ≤ 1 jaar**
9	Jeugdbeschermingszaken kinderrechter (OTS en UHP)	**90% ≤ 3 mnd.**
	- waarvan eerste verzoeken tot OTS	**80% ≤ 3 wkn.**
	Bestuursrechtelijke zaken	
10	Reguliere bestuurszaken, bodemzaken - norm 1	**90% ≤ 1 jaar**
	Reguliere bestuurszaken, bodemzaken - norm 2	**70% ≤ 9 mnd.**
11	Voorlopige voorzieningen bestuur regulier	**90% ≤ 3 mnd.**
12	Vreemdelingenzaken, bodemzaken	**90% ≤ 9 mnd.**
13	Belastingzaken lokaal, bodemzaken	**90% ≤ 9 mnd.**
14	Rijksbelastingzaken, bodemzaken - norm 1	**90% ≤ 18 mnd.**
	Rijksbelastingzaken, bodemzaken - norm 2	**70% ≤ 1 jaar**
	Kantonzaken	
15	Handelszaken met verweer - norm 1	**90% ≤ 1 jaar**
	Handelszaken met verweer - norm 2	**75% ≤ 6 mnd.**
16	Arbeidsontbindingen op tegenspraak	**95% ≤ 3 mnd.**
17	Handelsrekesten, niet-arbeidszaken	**95% ≤ 6 mnd.**
18	Handelszaken zonder verweer (verstek)	**90% ≤ 6 wkn.**
19	Geregelde arbeidsontbindingen	**90% ≤ 15 dgn.**
20	Kort gedingen / vovo's	**95% ≤ 3 mnd.**
21	Overtredingszaken	**85% ≤ 1 mnd.**
22	Mulderzaken	**80% ≤ 3 mnd.**
	Strafzaken	
23	Strafzaken MK (= meervoudig behandeld)	**90% ≤ 6 mnd.**
24	Politierechterzaken (incl. economische)	**90% ≤ 5 wkn.**
25	Strafzaken bij de kinderrechter (enkelvoudig)	**85% ≤ 5 wkn.**
26	Raadkamerzaken m.b.t. voorlopige hechtenis	**100% ≤ 2 wkn.**
27	Raadkamerzaken niet voorlopige hechtenis	**85% ≤ 4 mnd.**
28	Uitwerken strafzaken (EK+MK) ivm hoger beroep, jeugd	**100% ≤ 4 wkn.**

29	Uitwerken strafzaken (EK+MK) ivm hoger beroep, niet jeugd	**100%**	**≤ 16 wkn.**
	- waarvan gedetineerdenzaken	**100%**	**≤ 3 mnd.**

Normering doorlooptijdnormen gerechtshoven

	Handelszaken	**Norm 2016**	
1	Handelszaken dagvaardingen - norm 1	**90%**	**≤ 2 jaar**
	Handelszaken dagvaardingen - norm 2	**70%**	**≤ 1 jaar**
2	Isolventierekesten	**90%**	**≤ 2 mnd.**
3	Handelsrekesten, niet insolventie	**90%**	**≤ 6 mnd.**
	Familiezaken		
4	Familierekesten	**90%**	**≤ 1 jaar**
	- waarvan Jeugdbeschermingszaken	**90%**	**≤ 4 mnd.**
	Belastingzaken		
5	Belastingzaken - norm 1	**90%**	**≤ 18 mnd.**
	Belastingzaken - norm 2	**70%**	**≤ 1 jaar**
	Strafzaken		
6	Meervoudige Kamer-zaken	**85%**	**≤ 9 mnd.**
7	EK-strafzaken, niet kantonappellen	**85%**	**≤ 6 mnd.**
8	EK-strafzaken, kantonappellen	**85%**	**≤ 6 mnd.**
9	Raadkamer m.b.t. Voorlopige Hechtenis	**90%**	**≤ 2 wkn.**
10	Raadkamer niet m.b.t. Voorlopige Hechtenis 2)	**80%**	**≤ 4 mnd.**
11	Klachten niet vervolgen (12 Sv)	**85%**	**≤ 6 mnd.**
12	Uitwerken (MK) strafzaak i.v.m. cassatie	**100%**	**≤ 6 mnd.**

Bijlage II Verwachte kosten 2016[4]

In deze bijlage worden de verwachte meerjarige kosten van de rechtspraak toegelicht. Deze kosten kunnen worden onderscheiden in:

- productiegerelateerde kosten rechtspraak (€ 988,3 miljoen);
- gerechtskosten (€ 3,7 miljoen);
- overige kosten (€ 32,1 miljoen);
- kosten van taken die niet in het Besluit Financiering Rechtspraak 2005 (“BFR 2005”) geregeld zijn (€ 15,7 miljoen).

De onderstaande kostenraming sluit aan op de kosten die zijn opgenomen in de begroting van Veiligheid & Justitie 2016.

A. Productiegerelateerde kosten

De productiegerelateerde kosten van de rechtspraak kunnen krachtens het BFR 2005 worden onderscheiden in de productiegerelateerde kosten bij de gerechten, specifieke kosten bij de gerechten, huisvestingskosten bij de gerechten en de kosten die de Raad op centraal niveau maakt ten behoeve van de gerechten (met name ICT en opleidingen).

Tabel 3 Specificatie productiegerelateerde kosten Rechtspraak 2016		(x € 1.000)
		2016
P*Q gerechten*		700.788
Huisvestingskosten		100.248
Kosten centraal in beheer		187.225
- Ict	84.610	
- Opleidingen	20.004	
- Bureau Raad	18.453	
- Overige uitgaven	64.157	
Totaal Productiegerelateerde kosten		**988.261**

De *productie gerelateerde kosten bij de gerechten* hebben betrekking op de personele, materiële, afschrijvings- en rentekosten van de gerechten. Naar productgroep kunnen deze kosten als volgt worden gespecificeerd:

De *huisvestingskosten* hebben grotendeels betrekking op de gebruikersvergoeding (huur) die gerechten aan de Rijksgebouwendienst moeten betalen.

Ongeveer € 287 miljoen van de kosten van het Rechtspraakbudget worden *centraal* gemaakt. Een belangrijk deel van deze kosten wordt gemaakt voor de gerechten, zoals de ICT-kosten van de Rechtspraak, huisvesting en opleidingen.

[4] De in deze bijlage opgenomen gegevens sluiten aan bij de Ontwerpbegroting begroting van V&J 2016. De productieaantallen zijn gelijk aan de met het ministerie van Veiligheid & Justitie, bij Ontwerpbegroting 2016, overeengekomen productieafspraken voor 2016. De kosten zijn gebaseerd op het prijspeil 2015 rekening houdend met de structurele doorwerking van de loon- en prijscompensatie 2015.

Tabel 4 Verwachte productiegerelateerde kosten gerechten 2016					
	Aantallen producten		**Verwachte landelijke productgroepprijs (euro's)**		**Verwachte kosten (euro's)**
Gerechtshoven					
Civiel	14.223		2.909,13		41.375.819
Straf	38.531		1.172,56		45.180.496
Belasting	4.693		2.763,27		12.967.564
Rechtbanken					
Civiel	298.186		603,07		179.826.301
Straf	174.032		776,59		135.151.440
Bestuur	50.083		1.665,42		83.408.733
Vreemdelingenkamers	34.920		997,16		34.820.926
Kanton	1.066.311		118,49		126.345.157
Belasting	26.173		859,03		22.483.356
Bijzondere colleges					
Centrale Raad van Beroep	7.682		2.503,02		19.228.661
Totaal	**1.714.834**				**700.788.452**

B. Gerechtskosten

De gerechtskosten in civiele en bestuurlijke zaken zijn voor rekening van de Rechtspraak. In 2016 worden de gerechtskosten geschat op ruim € 3,7 miljoen. Het merendeel heeft betrekking op civiele zaken. Gerechtskosten worden door middel van een openeinderegeling vergoed door de Minister van Veiligheid & Justitie.

Tabel 5 Gerechtskosten 2016	2016
Ger.kstn in civiele zaken	2.763
Ger.kstn in bestuurszaken	973
Totale gerechtskosten	**3.736**

C. Overige kosten

Met de term overige kosten wordt in BFR 2005 gedoeld op de kosten voor megazaken in het strafrecht (inclusief de zaken op grond van de Wet Internationale Misdrijven), de kosten van de bijzondere kamers en de kosten van het CBb.

Tabel 6 overige uitgaven 2016	2016
Megazaken	17.514
College van Beroep voor het bedrijfsleven	6.492
Bijzondere kamers	8.105
Totaal overige uitgaven	**32.112**

Het grootste deel van deze kosten betreft de kosten van de megazaken in het strafrecht, te weten € 17,5 miljoen. Voor een megastrafzaak is veel meer behandeltijd nodig dan voor een reguliere strafzaak in een meervoudige strafkamer. Daarom worden deze megazaken als een aparte categorie behandeld.

Een kleiner deel van de overige kosten (€ 8,1 miljoen) heeft betrekking op de kosten van de bijzondere kamers. Het gaat hier om bij wet aan gerechten opgedragen taken.[5]

D. Kosten van taken die niet in het BFR 2005 zijn geregeld

Behalve voor de in het BFR 2005 geregelde taken maakt de Rechtspraak ook kosten voor andere activiteiten. Het gaat hier onder andere om kosten in verband met tuchtrecht, kosten van de secretariaten van Commissies van Toezicht voor het gevangeniswezen en kosten van parketpolitie.

Tabel 7 Kosten 2016 van taken die niet in BFR-2005 zijn geregeld	2016
Tuchtrecht	4.072
Commissies van toezicht	6.179
Overige taken	5.530
Totale kosten niet wettelijke taken	**15.781**

[5] Het gaat om de douanekamer (hof Amsterdam, rechtbank Noord-Holland), de Ondernemingskamer (hof Amsterdam), de kamers voor het kwekersrecht (hof Den Haag), de octrooikamer (hof Den Haag, rechtbank Den Haag), de merkenwetkamer (hof Den Haag), zaken in verband met de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (hof Arnhem-Leeuwarden, rechtbank Noord-Nederland), adviezen ingevolge de Wet overdracht tenuitvoerlegging, (hof Arnhem-Leeuwarden), Penkamer (hof Arnhem-Leeuwarden), de centrale grondkamer (hof Arnhem-Leeuwarden), liaisonrechter (rechtbank Den Haag), de kamer voor bijzondere competentiezaken bestuurszaken (rechtbank Rotterdam) en overleveringswetzaken (rechtbank Amsterdam).